

Veel van de soorten die op Bosbes voorkomen, groeien soms ook op naalden en takjes van coniferen, en in het buitenland op blad van bijvoorbeeld *Buxus* en *Ilex*: substraten die weinig vocht vasthouden. De luchtvochtigheid tussen bosbesstruiken, of bijvoorbeeld *Buxus*-struweel, is echter hoog.

Met vriendelijke dank aan Maarten Brand en André Aptroot voor hun hulp.

Literatuur

- Aptroot, A., A.M. Brand & J.L. Spier, 1998. *Fellhanera viridisorediata*, a new sorediate species from sheltered trees and shrubs in Western Europe. *Lichenologist* 30(1): 21-26.
- Brand, A.M., A. Aptroot, A.J. de Bakker & H.F. van Dobben, 1988. Standaardlijst van Nederlandse Korstmossen. KNNV WM 188.
- Purvis, O.W., B.J. Coppins, D.L. Hawksworth, P.W. James & D.M. Moore, 1992. The Lichen Flora of Great Britain and Ireland. Natural History Museum Publications, London.
- Spier, L. 1994. *Bacidia myrtillicola* Erichs. ook in Nederland. *Buxbaumiella* 35: 61-62.

***Physcia tribacia* probeert het weer**

Laurens Sparrius

L.B. Sparrius. *Physcia tribacia* tries to establish again.

Physcia tribacia (Ach.) Nyl. has recently been found on roadside *Ulmus* in the province 'Zuid-Holland', a second record for the Netherlands. Until the 1970's, this area has been heavily polluted by sulphur dioxide and was very poor for lichens. Now, 33 species of lichen are present at this site. Other interesting species on *Ulmus* in this part of the country are *Ochrolechia turneri*, *Usnea subfloridana* and *Catillaria nigroclavata*.

Op 6 oktober 1998 vond ik op een lep bij Waddinxveen (Zuid-Holland) een enkel thallus van een *Physcia* dat opviel door de lichtgrijze kleur. Ook de groeivorm was, anders dan bij de andere grijze *Physcia*'s, niet rozetvormig. Het bleek te gaan om *Physcia tribacia* die zich microscopisch vooral onderscheidt door de ronde cellen (paraplectenchym) in de onderste schorslaag van het thallus en de K-reactie van het merg. Dit ter onderscheid van *Physcia dubia*, waarmee de soort wel eens wordt verward. Om het paraplectenchym te kunnen zien, moet een lengte-doorsnede van het thallus worden gemaakt.

Physcia tribacia is nog maar eenmaal eerder in Nederland gevonden, door Barkman in 1956 bij Zierikzee, ook op lep. De soort staat op de Rode Lijst vermeld als Verdwenen. De soort komt in Europa alleen in het zuiden algemeen voor en is in het nabije buitenland zeldzaam. Zo vermeldt Barkman (1957) een enkele vondst van Es in Noord-Duitsland. De soort is ook bekend uit Zuid-Engeland, Oost-Afrika, India en Noord-Amerika. Overal komt de soort bijna strikt epilithisch voor, vaak op kalkhoudend gesteente.

Net als veel andere *Physcia*'s groeit *Physcia tribacia* op voedselrijke substraten. Op de vindplaats bij Waddinxveen domineren nitrofyten, waaronder *Physcia tenella*, *Candelariella reflexa*, *Xanthoria polycarpa* en *Physconia grisea*

Locatie: Waddinxveen (ZH). IJsermanweg: westelijke parallelweg. Enkele rij, beschutte *Ulmus* langs bebouwing/tuinen. Coörd.: 102.8-448.4, km-blok: 38-11-23. Herbarium Sparrius no. 1467.

Overigens is dit een van de vier bijzondere vondsten op rijtjes lepen langs wegen in de Zuid-Hollandse polders, waar de lucht tot in de jaren zeventig sterk vervuild was met zwaveldioxide. Op dezelfde rij bomen werden ook *Ochrolechia turneri* en enkele thalli van *Usnea subfloridana* gevonden. In totaal groeien er 33 soorten lichenen. Bij Alphen a/d Rijn werd op een vergelijkbare rij lepen *Catillaria nigroclavata* gevonden, die nog maar van circa vier plaatsen bekend was (Van den Boom & Brand 1996).

Het is nu afwachten of *Physcia tribacia* op meer plaatsen gevonden zal gaan worden. De basis, neutrale en voedselrijke schors, is in elk geval volop aanwezig in Nederland.

Graag wil ik André Aptroot bedanken voor het leveren van aanvullende informatie over *Physcia tribacia*.

Literatuur

- Aptroot, A., H.F. van Dobben, C.M. van Herk & G. Ommering. 1998. Bedreigde en kwetsbare korstmossen in Nederland, toelichting op de Rode Lijst. IKC-Natuurbeheer, Wageningen.
- Barkman, J. J. 1957. *Physcia tribacia* in Norddeutschland. Mitteilungen der Floristisch-soziologischen Arbeitsgemeinschaft. N.F. 6/7, Soltenau/Weser.
- Boom, P.P.G. van den & A.M. Brand. 1996. Enkele interessante vondsten van lichenen en lichenicole fungi in Nederland I. Buxbaumiella 41: 28-31.
- Purvis, O.W., B.J. Coppins, D.L. Hawksworth, P.W. James & D.M. Moore. 1992. The Lichen Flora of Great Britain and Ireland. Natural History Museum Publications, London.